

I Dag vilde man vel neppe finde, det var saa meget; men den Gang var det meget, og man sagde: Der kan I se, hvorfor Tørvene bliver saa dyre; det er, fordi en saadan Arbejder faar 14 Kr. om Dagen for at grave Tørv! Jeg undersøgte Forholdet ved en Tørvemose, som laa udenfor Horsens, hvor jeg den Gang boede, og det viste sig, at det var fuldkommen rigtigt, Manden derude tjente 14 Kr. om Dagen. Men han sagde: Vi er 4 Mand, og vi 4 Mand faar 14 Kr. om Dagen for at grave Tørv, men den Mand, som ejer Mosen, og som ikke har en Smule at bestille — Købstadkommunen, som ligger i Nærheden, afhenter selv Tørvene paa Pladsen —, han har 100 Kr. i Indtægt om Dagen, og han faar i Løbet af Sommeren 3—4 Gange saa meget ind af Mosen, som han har givet for den. Tror den højtærede Finansminister, at vi skal begynde at standse Tørvgraverens Løn, medens Moseejerer skal have Frihed? Ja, det mener Finansministeren, for vi har faaet fjernet Tørvmaksimalprisen. Den Gang det blev opdaget, at en saadan Mand tjente 100 Kr. om Dagen, fik vi en Tørvmaksimalpris, men nu mener Finansministeren, at han skal have Frihed i saa Henseende, og naar en Købmand kommer i Tanker om at beregne sig en aldeles ublu og urimelig Avance paa sine Varer, skal han have Frihed dertil. En Arbejder derimod har en Vare at sælge, nemlig sin Arbejds-kraft, og han skal rette sig efter Overenskomster og maa ikke prøve selv i mindste Maade at bestemme, hvorledes denne Vare skal sælges; men naar han saa ved sin Arbejds-kraft har været med til at fremstille en anden Salgs-vare, har han ikke den ringeste Indflydelse paa, hvad han selv skal give for den Vare, han har fremstillet for den Arbejdspris, Overenskomsten paabyder. Jeg tror, det bliver nødvendigt, hvis man vil have Arbejdet til at indtage den Stilling, det bør indtage, hvis man vil have Arbejdet til at udrette det, det skal udrette; at Arbejderne maa faa Interesse og Medansvar for Ledelsen af det Arbejde, de udfører. Derfor stiller Socialdemokraterne deres Socialiseringsforslag, som vil komme frem i Vinter. Det vil blive en bydende Nødvendighed at faa en Ordning af dette

Forhold, saaledes at en Arbejder i en Virksomhed, der har sin Løn begrænset paa det nøjeste, ogsaa i nogen Grad kan tale med om, hvad den Vare skal betales med, som han fremstiller. Det nytter ikke, at man her vil kræve fuld Frihed. Kræver man denne fulde Frihed ud i Anarkiet, saa kommer den Dag, da Arbejderen siger: Saa kræver jeg det samme. Og det er netop det, man har været med til at fremelske. Netop denne Frihed har man fremelsket fra den Side, hvor man har været med til at rose de Arbejdere, som meldte sig ud af Organisationerne, af de samvirkende Fagforbund, og udenom Overenskomsterne førte et Fribytterliv. Nu har man faaet Følgerne gennem de ulovlige Strejker. Jeg tror, det bliver nødvendigt, at Arbejderne faar Medindflydelse paa Ledelsen af Virksomhederne, hvis vi overhovedet skal vente at faa et Arbejde udført, som kan bære Samfundet ud over de vanskelige Forhold, hvorunder vi lever.

Et andet stort Spørgsmaal, som melder sig, og hvis Løsning ogsaa er blevet bebudet i den kommende Tid, er Boligbyggeriet. Der er jeg klar over, at der vil komme til at ligge store Opgaver for Staten. Kommunerne er ude af Stand til at udrette mere paa Boligbyggeriets Omraade, fordi de ikke kan skaffe sig de Midler, de skal bruge dertil, og selv om de kunde skaffe dem, vel ogsaa, netop i de store Arbejderbyer, manglede Øjne til at faa disse Midler forrentet og tilbagebetalt. Det maa blive Statens Opgave at tage fat paa Boligbyggeriet, men jeg tror rigtignok, at Staten maa gøre det paa den Maade, at den støtter Boligbyggeriet og ikke selv bygger. Jeg har ikke megen Tiltro til Statens Boligbyggeri. Jeg har Indtryk af, at det er noget nær det værste, der overhovedet kan præsteres. Jeg skal nævne et Eksempel med Hensyn til Statens Boligbyggeri, som vi blev bekendt med i Finansudvalget i Sommer. Der var en Kirke, der skulde repareres, og det blev meddelt, at da det var en historisk Kirke, maatte Staten bære alle Udgifterne derved. Jeg erindrer ikke Tallet i Øjeblikket, men det var saadant noget som 68.000 Kr., denne Kirkes Reparation vilde koste; men Regningerne løb 3—4 Gange